

Jak šel Trautenberk do hor pro poklad.

Bylo před velikonoci a všude plno práce. Hajný s Kubou uhrabovali louky a svorně mudrovali, kde jen se každý rok nabere tolik krteků, louka je samá krtičina. Anče smežčila stavení od půdy až po sklep, barvila vajíčka a nic nedala na Trautenberkovo hubáčení, že ho s jídlem odbejvá a že se z toho rozstůně. Jenže Anče měla na každé slovo deset odpovědí. Prej - jednou za rok půst neuškodí, jestli je to teda půst, když milostpán ráčí spořádat půl tuctu vajec k snídani - a taky neslýcháno, že by se bez husy k obědu a pašíka k večeři někdo rozstona. Spíš to bude opačně.

Když Anče uklízí před velkými svátky, je lepší se jí vyhnout. A protože sluníčko připalovalo jako o senách, poručil Trautenberk, aby mu vynesli za stodolu křeslo, tam se slunce nejvíc opře a je to v závětrí, a taky stolek se svačinou, šípkový víno, tabáka knihu.

- Knihu? Nerozumí Kuba.

- Knihu!

Nevíš co to je?

- No ale jakou?

- Kolik jich mám? Tu po dědečkovi, v kůži vázanou, se zlatou ořízkou a s velkou mosaznou sponou.

Těžká byla, ale asi taky moudrá, jak už staré knihy bývají.

- Ty Anče, strčil Kuba hlavu do kuchyně, kde zrovna Anče zadělávala na mazance,

- Není milostpánovi něco? Poručil si přinést knihu po dědečkovi a teď si v ní říká.

- Když říká, tak říká, aspoň bude od něj chvilku pokoj, je Anče hned se vším hotová.

Ale nebyl. Ještě ty mazance nedala ani kynout, už slyší Trautenberka :

- Anče, Kubo, hajnej, všichni sem!

Dala těsto na kamnovec, aby rychleji kynulo, utřela zamoučené ruce do zástěry, povzdechla si a šla.

On nikdo nemá rád, když mu přetrhnou práci, a ještě k tomu zbytečně.

Ale tentokrát to zbytečně nebylo.

- Tady čtu, ukazuje Trautenberk v tlusté knize, že o velikonocích se otevírají na horách poklady. A koukne, co na to čeládka. Nic. Myslí si své. A jsou to poklady ve zlatě, stříbře a drahém kamení.

Jenom se musí znát zaříkadlo, aby se ta hora otevřela. No?

Anče mlčí a myslí na těsto, aby nepřekynulo, Kuba krčí rameny, jakože o tom nikdy neslyšel, tak to Zbylo na hajného.

- Milostpane, to je těžká věc, taková hora, to není jen tak hej nebo počkej..., ale Trautenberk už nechce nic slyšet.

- Žádný řeči, běžet, utíkat, a do oběda chci vědět, jak se která hora otvírá.

- Jsme chudí?

- Jsme, potřebujem poklad?

- potřebujeme, tak sebou hněte!

Pánovi se to poroučí, ale hledejte kouzelné slovo, to zrovna jako by chtěl, aby mu našli mezi slípkami tu, která nese zlatá vajíčka. Ale buď jak buď, s nepořízenou se vrátit nesmějí. Když si pán umane, čeládka si musí nohy uběhat, plíce schvátit, hlavu zmutýrovat, jen aby bylo po jeho.

Ještě nikdy neubíhal Trautenberkovi čas tak pomalu, jako to dopoledne. Říkání o pokladech si přeříkal nejmíň desetkrát a nejmíň stokrát koukl na sluníčko, jestli bude poledne.

- Ono je snad na tom nebi přibitý, vzdychá Trautenberk, protože se mu ještě ke všemu začíná ozývat žaludek.

- Kde jste tak dlouho? Huláká sotva se objevili u vrátek, ani vydechnout je nenechá.

- A co to máš v tom ranci? Kouká podezíravě na hajného, který pod tou tíhou jen heká.

- Mi-milostpane, samý moudrosti, v těch něco určitě bude, rozvazuje hajný ranec, plný starých knížek, některé pěkně svázané v kůži nebo plátýnku, z jiných se sypou listy - inu, ani knížky nemají všude stejné zacházení...

- A to mám všechno číst? Vzteká se Trautenberk, vždyť přijdu o oči!

- S dovolením milostpane, já jsem cestou do jedny nakouk a tady se stran toho otvírání píše:

Sezame, otevři se.

Ukaž! Vytrhne Trautenberk hajnému knihu z ruky, div ji nepřetrhne.

- Se - za - me..., ale to platí pro nějakou Tramtárii! A vy nic? Obrátí se na Anče a Kubu, kteří se tváří Jako párek jezevců. Anče proto, že jí kvůli milostpánovým vymyšlenostem překynuly mazance, Kuba, že musel udělat o hodných pár kroků víc.

- Ne, že by nic, ale nic z toho bude, neodpustí si Anče, jak je dopálená - aspoň jedovatost.

- Nech si svý rozumy a mluv!

Anče se tváří, jako by měla povídat umíněnému dítěti báčorku, ale když pán chce..., začne pěkně

Pomalů a zeširoka, aby Trautenberka potrápila.

- Povídala ponikelská bába kořenářka, která to má zase od svý báby...

- Nu co?... Dupe Trautenberk netrpělivě nohama...

- Ona byla taky kořenářka, nedá si Anče vzít notu, ať si Trautenberk třeba z kůže vylítne,

- že v kterou stranu se na Velký pátek v pravé poledne obrátí korouhvička rokytnického kostela, v tu stranu leží hora s pokladem.

- No to je dost, vždyť to ze sebe soukáš jako nit, vrčí Trautenberk, a v tom mu přijde podívat se po slunci. Stojí mu akorát nad hlavou, jak má v poledne stát.

- Ale to je zrovna teď! Křikne.

V Rokytnici začalo zvonit poledne. Všichni se jako na povel otočili po tom hlasu a očím věřit nechtějí.

Korouhvička na věži se začala nejdřív vrtět, pak pomalu otáčet, a když zvon uhodil naposled, ukazovala rovnou do Krakonošova.

Hajný, Anče a Kuba ani nedýchají, teď už věří, že ve starých knihách nejsou jen báčorky, ale

Trautenberk jim nedá chvíli o těch věcech popřemejšlet, popovídat si.

- Kubo - trakař, Anče - nůši! Hajnej: lopaty, motyky, krumpáč, jedem pro poklad.

- No jo, ale kam? Nechce se Kubovi, zvláště když je čas oběda. - Nevidíš, kam ukazuje korouhvička?

- Jenže tam je nejmíň deset hor, přidá se ke Kubovi Anče, protože nerada chodí od rozdělané práce a od pečení teprve.

- Tak to zkusíme jednu po druhý, rozhoduje Trautenberk.

- Nezdržovat! Kupředu!

A jeli. Vpředu hajný táhne za popruhy trakař naložený lopatami, motykami a krumpáči, Kuba tlačí,

za ním Anče s nůši a zezadu je pohání Trautenberk. Dojeli k první hoře, ale ta se jim nezdála

– korouhvička ukazovala kousek víc vpravo, dojeli k druhé,

- korouhvička ukazovala zas moc nalevo, až ta třetí jako by jí korouhvička mířila akorát doprostřed.

- Hajnej, řekni to, poroučí Trautenberk a postaví se před horou jako jenerál před vojskem.

- Sezame otevři se..., řekne hajný a dává pozor, aby se nezakoktal, to by pak kouzlo neúčinkovalo. Nic.

- Sezame, otevři se..., zase nic.

A když ani napotřetí nic, Trautenberk se dopálí.

- Co jsem říkal, že tohle platí pro nějakou Tramtárii... A vy nevíte nic? Ptá se Anče a Kuby, kteří stojí a špitají si, jako by jim všechno bylo ale úplně jedno.

- No... Anče jako když povídla táhne,

- povídala ponikelská bába kořenářka...

- Co máš pořád s tou bábou? Vzteká se Trautenberk.

- Než to ze sebe vysoukáš, bude večír!

Tak Anče si stoupne čelem k hoře, uctivě se ukloní a řekne:

- Horo, horo, otevři se pro člověka poctivýho a vydej mu málo z bohatství svýho.

Nic.

- Nespletlas to? Vrčí Trautenberk.

- Nemá být: vydej všecko z bohatství svýho?

- Jak jsem koupila, tak prodávám, urazí se Anče. Jestli to milostpán ví líp...

- To se uvidí! Trautenberk se postaví před horu a spustí, jako když poroučí čeládce

- Horo, horo otevři se pro člověka poctivýho a vydej VŠECHNO z bohatství svýho.

Nic.

- Možná milostpán není pro takové věci ta správná osoba, neodpustí si Anče.

- A nemá se to opakovat třikrát? Se mě zdá, že jsem něco takovýho slyšel...

Hajnej aby taky nemusel se vším na buben.

- Třikrát! To se ví, že třikrát! Trautenberk je najednou chytřej.

- Co stojíš? Dělej!

A tak se zase Anče uctivě uklonila a třikrát opakovala:

- Horo, horo, otevři se pro člověka poctivýho a vydej málo z bohatství svýho.

A když to dořekla potřetí, lesem zašumělo, zemí zadunělo, a hora se rozestoupila, jako když se rozevře závěs, jako když se rozestoupí mrak. Zůstali jako zkoprnělí.

- O-o-o-ono se to povedlo... zabreptal hajný.

A Trautenberk už je na koni.

- Divit se můžete potom! Kubo marš s trakařem, Anče, sundej nůši, hajnej lopatu, motyku, krumpáč!

Už jsou uvnitř a oči jim přecházejí. Od stropu visí křišťálové střechyly, napravo hromady zlata a stříbra, nalevo perly a drahé kamení...

Ale Trautenberk už je honí. Kubu s hajným na křišťál, Anče na perly.

- Ale vybírejte ty největší! Honem honem – s trakařem před skálu, nůši vysypat a zpátky!

Když se obrátili potřetí, ani vydechnout nestačili, Kuba, jak už měl všeho dost, zavrčel:

- To by snad stačilo, ještě nás to tu zavře.

Anče jak když hrom do ní uhodí.

- Mánkote, milostpane, ponikelská bába povídala, že člověk si má nabrat, jen co unese!

- Třesky plesky! Nabírejte! A Trautenberk sám ulamuje křišťály, nabírá perly...

- Pro mě, za mě, si tu třeba ostávejte, ale já jdu. Kubíčku, ty taky!

Popadla Kubu za ruku, a jen se protáhli tou škvírou, horama zadunělo a skála se zavřela.

- Mankote, Kubíčku, oni tam zůstali... Hajnej, milostpán...dyť oni tam umřou...

- Ale neumřou, usmívá se z hory Krakonoš.

- Jděte domů a nemějte o ně strach, ono jim to neuškodí. Za rok se uvidíme... A jako by to říkal zdola i shůry, z mlhy i z mračna, odevšad, až z toho mrazilo.

A tak se vzali za ruce a domů.

V jeskyni zatím bylo dočista zle. Hajný, když viděl, jak se skála zavírá, jak se k sobě přibližují ty tmavé stěny, popadl trakař, vjel s ním mezi ně, třeba se zastaví ... Nezastavily a trakař jen zapraskal. A ještě se Trautenberk na hajného obořil,

- ten trakař mi zaplatíš!

- Milostpane, troufl si hajný, protože už měl všechno za ztracený, ono je to jedno, trakař netrakař, stejně tu umřeme.

No s tímhle na Trautenberka!

- Kuš! Vem krumpáč a ať už je tu díra jako vrata.

- Pomalu s tou flintou, Trautenberku, na tuhle skálu nestačí ani pytel dynamitu..., kde se vzal, tu se vzal, Krakonoš, pobafává a v očích mu sedí šelmovské ohníčky.

Trautenberk si oddechl, že by to bylo, nebýt to v jeskyni, slyšet na celý hora.

- Drahý pane sousede, tebe nám zrovna nebe posílá. Buď ty lásky a pomoz nám ven!

- Ale to já nemůžu, hory mají své zákony a i Krakonoš je musí poslouchat. Musíte počkat do příštích velikonoc, jestli se hora otevře.

- Ale vždyť umřeme hlady, naříká Trautenberk.

To už je Krakonoš pryč, jen na tom balvaně, co seděl, stojí džbán vody a leží pecen chleba.

- A můžete si nalámat zlatý kámen... ámen - men - men - en..., duní ozvěna ve skále.

Zatímco hajný s Trautenberkem o chlebě a vodě lámali zlatý kámen, Anče s Kubou hospodařili. Šlo jim to moc pěkně, bez křiku a sakramentů, ale přece jen každou chvíli vzpomínali, co asi milostpán a chudák hajnej a jestlipak se s nimi ještě shledají. Čas při vši práci běžel jako voda v Jizeře. Usušili seno, sklidili obilí, i brambory už svezli do sklepa a dříví měli na dvě zimy. Ale i ta jedna letos jako by pospíchala, v březnu bylo sněhu sotva horám na přikrytí a při potoce vyrážely bledule.

Než se nadáli, velikonoce ťukaly na okno a bylo to zrovna na den rok, co taktak vyvázli z hory se zdravou kůží. Div se nepohádali. Anče už od oběda honila Kubu. Pletl pomlázku z osmi prutů.

Ať se s tím tak nepará, že tam musejí být na fous stejně jako loni. Kuba zas, že je to úplný bláznovství.

- Copak někdo vydrží rok pod zemí bez jídla a pití?

- A já povídám, vede si svou Anče, že pod zemí je rok jako den a za den ještě nikdo hladý neumřel.

Ono našemu milostpánovi trochu půstu neuškodí.

Tak šli. Anče jako srnka, Kuba jako jezevec, ale cesta jako by je sama nesla, už jsou před tou skálou.

Anče se ani nevydejchala a už křičí:

- Milostpane, hajnej, jste živí?

- Živí-ví-ví, odpovídá jenom ozvěna a skála se ani nehne.

- Co jsem říkal, vrčí Kuba, co když se skála otvírá jednou za sto let?

- Ty abys nebyl hned se vším hotovej, zlobí se Anče, ale ouzkost jí zrovna až za krk zmáčkla, co kdyby

Měl Kubíček pravdu? Ale hned se okřikla: jakýpak sejčkování, když jsme ještě nezačali!

Poklonila se, jak nejuctivěji uměla a třikrát po sobě řekla:

- Horo, horo, otevři se pro člověka poctivýho a vydej nám málo z bohatství svýho.

Poslední slova jen šeptla, jak se jí klepal hlas i kolena. A lesem zašumělo, zemí zadunělo, skála se rozestoupila...

Vypovědět se ta radost nedá. Hajnej hned by Ančeti ruce líbal, hned zas Kubu plácá po zádech a brebentí:

- Milostpane, co jsem říkal, nezapoměli na nás...

Ale Trautenberk je Trautenberk. Ne že by si neoddychl..., však taky poměl v té skále strachu...

Jenomže místo aby poděkoval, už zase poroučí:

- Nakádat, vozit, nosit, ať tam nezůstane ani kamínek!

Co měli dělat. Nakládali, vozili, nosili, až Anče řekla:

- Dost! Vysypala hromádku perel a popadla Kubu za rukáv:

- Už tam nepůjdeš každou chvíli se může skála zavřít, a co bych si tu bez tebe počala. Hajnej, vy mějte

taky rozum!

- Kdo tady poroučí? rokůřičel se Trautenberk.

- Je tu ještě nejmíň na dva trakaře - a na tři nůše! Jen to dořekl, skála se s rachotem zavřela, sotva uskočili.

- Kubíčku, křikla Anče, - Jsi tady?

Byl. I hajný a i Trautenberk, jen trakař tam zůstal. A jak se ta skála zavřela, zlaté kamení se měnilo v obyčejné, střechýle v led a rampouchy a perly v písek.

Trautenberk běhá od kamení k písku, od písku ke kamení, rukama lomí a nařiká, že to div skále balvan neutrhne:

- Podvedli mě, okradli ...

Vtom spatří Krakonoše, sedí na pařezu, pobafává, v očích mu hrají čertovské ohníčky. Vrhne se na něj jako sršáň:

- To máš ty na svědomí! Celý rok se dřou o suchém chlebě, a co z toho mám! Hned mi to vrať, nebo si mě nepřej! Kdybych to měl hnát až k císařpánu!

- Pomalu, pomalu Trautenberku. Říkal jsi, že potřebuješ zvelebit hospodářství, a takovýhle kámen je nad všechny poklady. Můžeš z něj přistavět sednici, nebo s ním vyspravit cesty. Ale abys neřek, že jsem tě ošidil, když jsi trochu ulehčil hoře, tady máš od práce. A taky hajnej.

Vysází Trautenberkovi do dlaně dva krejcary a hajnému dvanáct dukátů.

- To je nějaká spravedlnost? Vzteká se Trautenberk, jak já k tomu přijdu?

Ale Krakonoš nic nedá na vzteky, jen se do vousů uculuje:

- Hajný dostal co si zasloužil, a ty kolik platíš čeládce. Zdrávi ostávali. A je ten tam.

Tak Trautenberkovi krom pár fůrek kamení a pár puten písku zbyla akorát polámaná záda a mozoly na rukou. Vřak ono neřkodí, když pán taky zkusí, co obnáří pořádná práce a že nic na světě není zadarmo, natož pak nějaký poklad.

No a hajný o prvním jarmarce koupil Anči ten nejvyšřivanějšř šátek a Kubovi čepici s nejparádnějšřím křiltem, jaký tam měli. To z vděčnosti, že ho v té hoře nenechali, a taky, že dobrýho člověka nejvříc těřří, když může udělat druhým radost.

Krkonořřká pohádka, Bořena řřimková